

Holocaust

MODUL	INDHOLD I MODULET
Modul 1	<p>Hvad er Holocaust?</p> <p>Lektie: »Vejen til folkedrab«, kapitel 1, »Folkedrabets århundrede«.</p> <p>Mål: Eleverne bliver introduceret til forløbet og får afdækket deres forhåndsviden om emnet.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Indled med en snak, der afdækker eleverne forhåndskendskab om Holocaust. Her får I de grundlæggende fakta på plads. Skriv temaer, begivenheder og årstal på tavlen.2. Se dokumentarfilmen »World War II and the Holocaust« fra United States Holocaust Memorial Museum (7 min.). <p>Hvilke oplysninger og perspektiver giver filmen, som ikke allerede er på tavlen?</p> <ol style="list-style-type: none">3. Lad eleverne studere introfotoet til bogens kapitel 1. Lad eleverne diskutere de spørgsmål, der bliver stillet til fotoet i kapitlets indledende afsnit.4. Introducer dernæst eleverne til at lave en kildeanalyse af et historisk foto. Lad dem arbejde med opgaven »Kvinderne fra Mizocz« på s. 11.5. Hvis der er tid, lad eleverne arbejde med bogens opgave 1 »Fotografier fra Holocaust«.
MODUL	INDHOLD I MODULET
Modul 2	<p>Hitlers vej til magten</p> <p>Lektie: »Vejen til folkedrab«, kapitel 4, »Hitlers vej til magten«.</p> <p>Mål: Eleverne får overblik over de begivenheder, der ledte frem til nazisternes magtovertagelse i 1933.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Se de første 11 minutter af United States Holocaust Memorial Museums film »The path to nazi genocide«2. Lad eleverne samle op på både film og lektie ved hjælp af følgende spørgsmål:<ol style="list-style-type: none">a. Hvad var Versaillesfreden, og hvad fik den af betydning i Tyskland?b. Hvad var 'Dolkestødslegenden'?

	<p>c. Hvordan spillede børskrakket i 1929 og den økonomiske krise en rolle for den politiske udvikling i Tyskland?</p> <p>d. Hvordan udviklede arbejdsløsheden sig efter magtovertagelsen i 1933, og hvilket betydning kan det have haft for tyskernes opbakning til NSDAP? (se s. 38)</p> <p>e. Hvilken vision for et nyt Tyskland præsenterede NSDAP, og hvorfor appellerede det til mange vælgere? (inddrag evt. bogens kilde 2 »Man regnede med os igen«).</p> <p>f. Hvad var bemyndigelsesloven, og hvilken rolle spillede den i afviklingen af demokratiet? (Inddrag evt. kilde 3 »Bemyndigelsesloven«).</p> <p>3. Introducér årsagsforklaringer (aktør og struktur) som redskab i historiefaget, og lad eleverne løse bogens opgave 4 »Hvorfor kom Hitler til magten? Årsagsforklaringer«.</p> <p>Saml op på opgaven i fællesskab.</p>
MODUL	INDHOLD I MODULET
Modul 3	<p>Farlige forestillinger</p> <p>Lektie: »Vejen til folkedrab«, Kapitel 5, »Farlige forestillinger«.</p> <p>Mål: Eleverne opnår forståelse for centrale begreber forbundet med farlige forestillinger, og de træner at anvende begreberne i en faglig diskussion.</p> <p>1. Indled med et fælles kig på introfotoet til kapitel 5. Hvad viser billedet, og hvad er relationen til dagens emne?</p> <p>Tal dernæst om centrale begreber fra læsningen: Antisemitisme, fordomme, stereotyper, fjendebilleder.</p> <p>a. Hvad forstår eleverne ved dem? b. Hvad siger bogen?</p> <p>Tilsvarende kan det være væsentligt at introducere en skelnen mellem begreberne <i>antisemitisme</i> og <i>antizionisme</i>, så eleverne ikke forveksler fordomme og had mod jøder med modstand mod staten Israel.</p> <p>2. Del eleverne op i to grupper, som hver især arbejder med bogens kilde 4 »Zions Visers protokoller« og kilde 5 »Den sorthårede jødedreng lurere i timevis«.</p> <p>Saml op på spørgsmål til kilderne i plenum.</p>

	<p>3. Opsamling til sidst: Oplever eleverne, at de er blevet klogere på, hvad farlige forestillinger er, og hvordan forestillinger om 'de andre' bliver farlige?</p> <p>4. Hvis der er tid, kan I supplere med bogens opgave 5 »Racisme dengang og i dag«.</p>
MODUL	INDHOLD I MODULET
Modul 4	<p>Propaganda</p> <p>Lektie: »Vejen til folkedrab«, kapitel 6, »Propaganda«.</p> <p>Mål: Eleverne får indsigt i den rolle, propaganda spillede i udgrænsningen og dæmonisering af jøder i optakten til Holocaust.</p> <p>1. Indled med et fælles kig på introfotoet til kapitel 6. Hvad viser billedet, og hvad er relationen til dagens emne?</p> <p>Snak dernæst om følgende:</p> <ol style="list-style-type: none"> Hvad er propaganda? Hvad er forskellen mellem politiske budskaber og politisk propaganda – og hvor går grænsen? Hvilke former for propaganda blev anvendt af nazisterne? Eleverne arbejder med at udlede forskellige former for propaganda i en eller flere af følgende kilder: <ul style="list-style-type: none"> ● Kilde 6 »Tyskland er ved at vågne!« ● Kilde 7 Plakaten til filmen »Der Ewige Jude« ● Kilde 8 »Jøder var monstre og ikke mennesker« <p>2. Se United States Holocaust Memorial Museums film »Books burn as Goebbels speak« (3 min.)</p> <p>Diskutér følgende i plenum:</p> <ol style="list-style-type: none"> Hvorfor brændte nazisterne bøger? Hvilket signal ville de sende? Hvem var det et signal til? Var signalet fx rettet mod forfatterne, den tyske befolkning, politiske modstandere eller nogle helt andre? (Her kan du som lærer hjælpe eleverne til at forstå, at bogbrændinger var et led i nazisternes kulturelle ensretning af den tyske befolkning – og en del af Goebbels propagandainsats).

	<p>d. Kender eleverne eksempler på bøger, som også i nutiden er forbudte eller censureret i dag i Danmark eller i udlandet? Tag fx et kig på »Forbudte Bøger« og undersøg årsagerne til at bestemte bøger kan være forbudte.</p> <p>e. Diskutér forskelle og ligheder mellem nutidig censur af bøger og den censur, nazisterne indførte.</p> <p>3. Hverken før eller under krigen var propaganda udelukkende et tysk eller nazistisk fænomen. Amerikanerne benyttede sig også af propaganda. Se Walt Disneys tegnefilm »Der Fuehrer's face« (1943) om Anders And i Nazityskland, som blev lavet for at få amerikanerne til at støtte krigen og købe obligationer til at finansiere krigen (9 min.).</p> <p>Arbejdsspørgsmål:</p> <ol style="list-style-type: none"> Hvad er filmens handling og budskab? Hvorfor er det Anders And filmen handler om? Og hvorfor overhovedet lave en tegnefilm om emnet? Hvordan fremstilles nazisterne, amerikanerne og andre nationaliteter i tegnefilmen? Hvad skal Frihedsgudinden i slutningen af filmen symbolisere? <p>Saml op og diskutér forskelle og ligheder mellem nazisternes og de allieredes propaganda.</p>
MODUL	INDHOLD I MODULET
<p>Modul 5</p>	<p>Når videnskab slår ihjel</p> <p>Lektie: »Vejen til folkedrab«, kapitel 7, »Når videnskab slår ihjel«.</p> <p>Mål: Eleverne får kendskab til den rolle, videnskab spillede for nazisternes racesyn og ideologi.</p> <p>1. Indled med et fælles kig på introfotoet til kapitel 7. Hvad viser billedet, og hvad er relationen til dagens emne?</p> <p>Lad eleverne to-og-to samle op på dagens læsning. De skal sætte ord på de centrale begreber for modulet: Videnskab, racelære, socialdarwinisme, 'arisk' og 'ikke-arisk'.</p>

	<p>2. Introducér eleverne til målet for dagens modul (se ovenfor). Lad eleverne omformulere målet til en problemstilling.</p> <p>Idéer, hvis eleverne går i stå:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvorfra stammer nazisternes forestillinger om racer? • Hvilken rolle spillede videnskab spillede for nazisternes racesyn, og hvordan det fik indflydelse på deres ideologi? • Hvad blev konsekvensen af raceideologien for jøder og andre minoriteter i Nazityskland? <p>3. Lad eleverne tale om »Der Giftpilz«, som de læste om først i kapitlet. Hvad kan forklare, at datidens racelære også blev formidlet gennem historier til børn?</p> <p>4. Del eleverne i to grupper. Den ene halvdel arbejder med bogens kilde 10 »Jeg vil gerne vise jer, hvordan en jøde ser ud« og den anden halvdel med kilde 11 »En sådan parring strider mod naturens vilje til avlens forbedring«.</p> <p>Saml op i fællesskab: Hvilke forestillinger om racer kan udledes fra kilderne?</p> <p>5. Lad eleverne undersøge, hvordan raceideologi og synet på bestemte minoriteter som mindre værd også var udbredt i andre lande. I Danmark var der fx politikere og institutioner, der arbejdede med racehygiejniske ideer og eugenik. Blandt andet testede det danske seruminstitut en tyfusvaccine på fanger i kz-lejren Buchenwald under anden verdenskrig.</p> <p>Lad eleverne læse artiklen Statens Serum Institut testede vaccine på kz-fanger i 1944.</p> <p>Saml op og lad eleverne diskutere, hvilke nuancer det tilfører forståelsen af Holocaust, at raceideologi også var udbredt i andre lande end Nazityskland.</p> <p>6. Vend tilbage til den eller de problemstillinger, eleverne formulerede først i modulet, og lad dem forsøge at besvare dem.</p>
MODUL	INDHOLD I MODULET
Modul 6	<p>Restriktioner og rettigheder</p> <p>Lektie: »Vejen til folkedrab«, kapitel 8, »Restriktioner og rettigheder«.</p> <p>Mål: Eleverne får kendskab til den lovgivning, der udgrænsede og diskriminerede minoriteter.</p>

	<p>OBS! Medbring papir og tape til modulets øvelse.</p> <p>1. Eleverne taler to-og-to om introfotoet til kapitel 8, den indledende tekst og de spørgsmål, der bliver rejst i forlængelse af Peter Fröhlichs historie på s. 68.</p> <p>Tal også om, hvad de to første Nürnberglove betød i praksis (Rigsborgerloven og Lov til beskyttelse af det tyske blod og den tyske ære). Hvorfor blev netop disse to love skelsættende for udgrænsningen af jøderne? Opsamling i fællesskab.</p> <p>2. Del klassen op i grupper på 4 og facilitér øvelsen »Restriktioner og rettigheder» (bogens opgave 6).</p> <p>Hvis der er tid, så brug 20 min sidst i modulet på at lytte til DIIS, »Indførelsen af jødestjernen« (vælg ”lyt til oplæsning”).</p> <p>Diskutér hvorfor Victor Klemperer oplevede netop denne dag, som den værste under nazismen.</p>
MODUL	INDHOLD I MODULET
Modul 7	<p>Krystalnatten</p> <p>Lektie: »Vejen til folkedrab«, kapitel 9, »Krystalnatten«.</p> <p>Mål: Eleverne får kendskab til Krystalnattens forløb og konsekvenser, og de arbejder med årsagsforklaringer som redskab i historiefaget.</p> <p>1. Indled med et fælles kig på introfotoet til kapitel 9. Hvad viser billedet, og hvad er relationen til dagens emne? Lad eleverne opsummere hovedtræk af læsningen for hinanden. På hvilken måde var Krystalnatten et vendepunkt i behandlingen af jøderne?</p> <p>2. Repetér aktør- og strukturforklaringer som redskab i historiefaget. Forklar også ’udløsende’ og ’bagvedliggende’ årsager. Brug evt. den indledende forklaring fra bogens opgave 7.</p> <p>Lad dernæst eleverne løse bogens opgave 7 »Hvad kan forklare, at Krystalnatten fandt sted?«</p> <p>Saml op på opgaven.</p> <p>3. Tal om Krystalnattens konsekvenser og særligt om den jødiske flygtningestrøm fra Tyskland og Østrig og udfordringen med at finde et sted at flygte hen. Se United States Holocaust Memorial Museum film »The Voyage of St. Louis« (3 min.).</p>

	<p>4. Hvis der er tid, træk en linje til i dag, hvor en nynazistisk gruppe d. 9. november 2019 begik hærværk og chikane mod jøder i Danmark. Lad eleverne læse »Stærk reaktion mod jødehad«.</p> <p>a. Hvorfor er der stadig fordomme og had mod jøder?</p> <p>b. Hvilke forskelle og ligheder er der på historisk og nutidig antisemitisme?</p>
MODUL	INDHOLD I MODULET
Modul 8	<p>Ghettoer</p> <p>Lektie: »Vejen til folkedrab«, kapitel 10, »Ghettoer«.</p> <p>Mål: Eleverne får indsigt i ghettoernes rolle i udgrænsningen af jøder og andre uønskede grupper.</p> <p>1. Indled med et fælles kig på introfotoet til kapitel 10. Hvad viser billedet, og hvad er relationen til dagens emne?</p> <p>Lad dernæst eleverne to-og-to tale om hovedtræk af dagens læsning. Saml op i fællesskab og diskuter, hvad nazisternes mål med at internere jøderne i ghettoer var.</p> <p>2. Lad eleverne løse bogens opgave 8 »Warszawa ghettoen på film«. Saml op på elevernes analyser.</p> <p>3. Hvis der er tid, del klassen i to og lad halvdelen løse arbejdsspørgsmål til bogens kilde 22 »Jøderne skal bringes sammen i ghettoer« og den anden halvdel til kilde 24 »Fædre og mødre. Giv mig jeres børn«.</p> <p>Saml op og diskutér, hvad nyt kilderne bibringer til elevernes kendskab til ghettoer.</p>
MODUL	INDHOLD I MODULET
Modul 9	<p>Einsatzgrupper</p> <p>Lektie: »Vejen til folkedrab«, kapitel 11, »Einsatzgrupper«.</p> <p>Mål: Eleverne får kendskab til Einsatzgrupperne rolle i Holocaust og et indblik i, hvordan folkedrabet eskalerede fra nedskydninger til gaskamre.</p> <p>1. Eleverne taler to-og-to tale om introfotoet til kapitel 11.</p> <p>Hvad viser billedet og hvad er relationen til dagens emne?</p>

	<p>Lad dem dernæst repetere hovedtræk af læsningen og omformulere målet for modulet til en problemstilling.</p> <p>2. Se film om Einsatzgrupperne (United States Holocaust Memorial Museum, ca. 7 min.).</p> <ol style="list-style-type: none"> Lad eleverne forholde sig til, hvad de lærte af filmen, som de ikke allerede kendte fra lektien. Det er US Holocaust Memorial Museum, der har lavet filmen. Lad eleverne besøge museets webside for at vurdere, om det er et godt sted at søge information om Holocaust. Lad dernæst eleverne se 60 sekunders film, som er optaget af en henrettelse begået af en Einsatzgruppe i Letland, juli 1941. Eleverne bør være forberedte på, at filmen viser mennesker, der bliver skudt. <p>Saml op på den korte film.</p> <p>3. Hvis der er tid, lad eleverne arbejde i par med bogens kilde 25 »Jeg kan stadig huske jødernes fuldstændige frygt« og kilde 26 »Et mindeværdigt blad i vor historie (...) som aldrig vil blive skrevet«. De skal besvare spørgsmål til hver sin kilde og præsentere svarene for hinanden.</p> <p>Saml op.</p> <p>4. Saml op og lad eleverne forsøge at besvare den problemstilling, de opstillede først i modulet.</p>
MODUL	INDHOLD I MODULET
Modul 10	<p>Wannseekonferencen</p> <p>Lektie: »Vejen til folkedrab«, kapitel 12, »Wannseekonferencen«.</p> <p>Mål: Eleverne får indblik i de tyske myndigheders planlægning og koordinering af udryddelsen af Europas jøder.</p> <ol style="list-style-type: none"> Giv eleverne en individuel skriveopgave, hvor de selvstændigt noterer hovedtræk af dagens læsning. Saml op i fællesskab og diskutér, hvad der er vigtigt at vide om Wannseekonferencen. Eleverne læser bogens kilde 27 »Wannsee-protokollens overblik over jøder i Europa« og kilde 28 »Disse elementer vil blive behandlet på passende vis«, og I gennemgår arbejdsspørgsmålene i plenum. Hav fokus på, hvad begrebet 'eufemisme' betyder.

	<p>3. Lad eleverne diskutere, hvilken betydning Wannseekonferencen fik for de europæiske jøder. Inddrag evt. bogens kilde 29 »Den engelske radio taler om gasning«, som giver en indikation på, hvad jøderne selv kendte til udryddelseslejrene i 1942.</p> <p>4. Hvis der er tid, se boksen s. 109, der diskuterer, hvornår Hitler beordrede jøderne udryddet. Diskutér de spørgsmål, boksen rejser. Hvorfor betyder det noget, hvornår ordren blev givet?</p>
MODUL	INDHOLD I MODULET
Modul 11	<p>Døden i lejrene</p> <p>Lektie: »Vejen til folkedrab«, kapitel 13, »Døden i lejrene«.</p> <p>Mål: Eleverne får kendskab til den systematiske udryddelsesproces under Holocaust.</p> <p>OBS! Arbejdet med emnet i dette modul kan være voldsomt og kræve ekstra tid. Brug evt. et modul mere og giv god tid til opgaverne og opfølgende snak.</p> <p>1. Eleverne taler to-og-to tale om introfotoet til kapitel 13. Hvad viser billedet, og hvad er relationen til dagens emne?</p> <p>Lad dernæst eleverne samle op på hovedtræk af læsningen.</p> <p>Spørgsmål til opsamling:</p> <ol style="list-style-type: none"> Hvad skete der med fangerne ved ankomsten til en udryddelseslejr? Hvor mange fanger blev udvalgt til arbejde, og hvor mange blev sendt direkte i gaskamrene? Hvor mange mennesker menes at være blevet myrdet i udryddelseslejrene? <p>2. Tal om relevante ord og begreber, fx</p> <ul style="list-style-type: none"> • 'Selektion' (inddrag evt. kilde 30) • 'Sonderkommando' (Inddrag evt. kilde 31), • 'A world of choiceless choices' (se boksen s.122) <p>Spørg eleverne, om der er andre ord eller begreber, de gerne vil have afklaret.</p> <p>3. I næste øvelse arbejder eleverne med det såkaldte Auschwitz-album.</p>

	<p>Om Auschwitz-albummet:</p> <p>Fotoalbummet indeholder 193 billeder, som viser ungarske jøders ankomst og 'selektion' (udvælgelse) i Auschwitz-Birkenau i juni 1944.</p> <p>Fotografierne er taget af SS-personale, sandsynligvis som led i dokumentationsarbejde. Billederne i albummet viser fangernes ankomst med kreaturvogne til rampen i Birkenau, 'selektionen' og adskillelsen af de arbejdsduelige fra dem, der skal myrdes. Dernæst følger fotografen gruppen, der er udtaget til gaskamrene, mens de går mod gaskamre og krematorier.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lad først eleverne se dokumentarfilmen om Auschwitz-albummet (Yad Vashem, ca. 6 min.). • Lad dernæst eleverne undersøge onlineversionen af albummet, så de selv får indtryk af, hvad fotografierne viser. <p>Bemærk, at de skal vælge menuen i højre hjørne for at skifte fra fx »Arrival« til »Selection«.</p> <p>5. Hvis I bruger mere end et modul på emnet, lad eleverne vælge et foto fra albummet til analyse. De kan genbruge spørgsmålene fra bogens opgave 1.</p> <p>6. Hvis der er tid, del klassen i to grupper, der hver især arbejder med bogens opgave 9 »Holocaust som et produkt af det moderne samfund« og opgave 10 »Hvorfor bombede de allierede ikke togsporene til Auschwitz?«.</p> <p>Saml op på opgaverne i fællesskab.</p> <p>7. Gør plads til en fælles snak til slut: Er der noget i modulet, der mere indtryk på eleverne end andet? Hvad tænker de, de vil kunne huske senere?</p>
MODUL	INDHOLD I MODULET
Modul 12	<p>Livet i lejrene</p> <p>Lektie: »Vejen til folkedrab« kapitel 14, »Livet i lejrene«.</p> <p>Mål: Eleverne får kendskab til livet som fange i en kz- eller udryddelseslejr.</p> <p>1. Tal i fællesskab om introfotoet til kapitel 14. Hvad viser billedet, og hvad er relationen til dagens emne?</p> <p>Lad dernæst eleverne bearbejde dagens læsning skriftligt ved at besvare følgende arbejdsspørgsmål:</p>

	<p>a. Hvad karakteriserede livet som fange i henholdsvis en kz- og udryddelseslejr?</p> <p>b. Hvilken funktion havde fangenumrene?</p> <p>c. Hvordan var lejrene organiseret, og hvilke funktioner blev fangerne pålagt?</p> <p>d. Hvad betyder "Arbeit Macht Frei", og på hvilken måde var det et led i terroriseringen af fangerne?</p> <p>e. Hvad var en muselmand?</p> <p>Lad eleverne sammenligne deres besvarelser og saml op i fællesskab.</p> <p>2. Del klassen i fire grupper, som hver især læser og besvarer spørgsmål til bogen kilder:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Kilde 33 »Mit navn er 174517« ● Kilde 33 »De marcherede med samme rykvise bevægelser som dukker« ● Kilde 34 »At lade døden indhente sig er det enkleste« ● Kilde 35 »Maus. En overlevende fortæller« <p>Lad eleverne præsentere for hinanden i matrixgrupper.</p> <p>3. Hvis der er tid, så læs og diskutér i fællesskab bogens opgave 11 »Tvangsarbejdere som billig arbejdskraft i industrien«.</p>
MODUL	INDHOLD I MODULET
Modul 13	<p>Befrielsen</p> <p>Lektie: »Vejen til folkedrab«, kapitel 15, »Befrielsen«.</p> <p>Mål: Eleverne får kendskab til befrielsen af lejrene, og hvad der skete efterfølgende med de overlevende fanger.</p> <p>1. Eleverne taler to-og-to tale om introfotoet til kapitel 15. Hvad viser billedet, og hvad er relationen til dagens emne?</p> <p>Lav højtlesning af citatet på s. 138 samt kilde 36 »Det var et gaskammer, men vidste vi ikke«.</p> <p>Hvad bliver fortalt? Hvilket syn ventede befrierne af lejrene? Hvem fortæller? Hvad kan udledes?</p>

	<p>2. Tal dernæst om dødsparcherne. Hvad var nazisternes formål med at 'evakuere' fangerne? Lad eleverne læse og besvare spørgsmål til bogens kilde 37 »Efter et stykke tid faldt der et skud«.</p> <p>3. Lad eleverne undersøge tre korte film optaget af russiske tropper få dage efter befrielsen.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Hvad kan udledes af filmene? ● Befrielsen af lejrene blev også filmet af amerikanske og engelske tropper. Hvad kan have været målet med optagelserne? <p>4. Hvis der er tid, lad eleverne læse og besvare spørgsmål til bogens to korte kilder 38 »De ting, jeg så, kan ikke forklares« og kilde 39 »Endelig ville vi kunne tale og blive hørt«.</p> <p>Saml op og diskutér, hvorfor ord ikke altid rækker, når grusomme oplevelser skal beskrives. Hvorfor føltes friheden ikke som frihed for de befriede fanger?</p> <p>5. Afslut med at undersøge, hvad der videre skete med de befriede fanger. Inddrag boksen »Jødisk befolkning i Europa og Sovjetunionen 1933-1950«. Hvad kan udledes om konsekvensen af Holocaust for de jødiske samfund i Europa?</p> <p>ALTERNATIVT kan filmen »Night Will Fall« (75 min) om de allieredes befrielse af kz-lejrene inddrages i modulet. OBS: Filmen indeholder meget voldsomme billeder.</p>
MODUL	INDHOLD I MODULET
Modul 14	<p>Forbrydelse og straf</p> <p>Lektie: »Vejen til folkedrab«, kapitel 16, »Forbrydelse og straf«.</p> <p>Mål: Eleverne får kendskab til retsopgøret med de ledende nazister efter krigens afslutning, herunder de problemer og udfordringer der var forbundet med domstolen i Nürnberg.</p> <p>1. Inddel eleverne i grupper der diskuterer følgende spørgsmål:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Hvad og hvem viser introfotoet til kapitel 16? b. Hvilken diskussion om straf og retfærdighed gik forud for domstolen? c. Hvad var formålet med Nürnbergdomstolen? d. Hvem var de anklagede ved den første domstol, og hvad stod de anklaget for (inddrag kilde 41)? e. Hvad forsvarede de anklagede sig med?

	<p>f. Hvad var (og er) problemet med love med tilbagevirkende kraft?</p> <p>g. Hvad er Nürnbergprincippet?</p> <p>h. Hvilken betydning fik Nürnbergdomstolen for senere internationale krigsforbryderdomstole?</p> <p>2. Se filmen »The Nuremberg Verdict« (5 min.) om retssagen og domsafsigelsen:</p> <p>Diskutér efter filmen:</p> <p>a. Hvad er filmens afsender/modtager forhold?</p> <p>b. Hvad er budskabet?</p> <p>c. Er filmen en tendentiøs kilde?</p> <p>ALTERNATIVT kan I inddrage uddrag af den film, der blev vist i retssagen, og som er omtalt i kapitlet. Filmen er en time lang, og den indeholder voldsomme billeder.</p> <p>3. Lad eleverne læse bogens kilde 42 »Domsafsigelse over Hermann Göring« og besvare bogens opgave 13 »Var Nürnbergdomstolen en sejrherre-domstol?«</p> <p>4. Hvis der er tid, lad eleverne læse og besvare bogens opgave 12 »Dommen over 93-årige Bruno Dey«. Tag en fælles diskussion af, om gerningsmænd fra Holocaust fortsat bør straffes i dag. Hvad taler for og imod?</p>
MODUL	INDHOLD I MODULET
Modul 15	<p>Modstand</p> <p>Lektie: »Vejen til folkedrab«, kapitel 17, »Modstand«.</p> <p>Mål: Eleverne opnår en nuanceret forståelse af forskellige modstandsformer under Holocaust, og de træner at læse og kategorisere kilder.</p> <p>1. Tal i fællesskab introfotoet til kapitel 17. Hvad viser billedet, og hvad er relationen til dagens emne?</p> <p>Lad dernæst eleverne samle op på læsningen ved at udpege de eksempler på modstand fra læsningen, som gjorde størst indtryk på dem, eller som var mest opsigtvækkende.</p> <p>2. Lad eleverne arbejde med spørgsmål til bogens kilde 43 »August Landmesser – manden med armene over kors«.</p>

	<p>3. Eleverne løser bogens opgave 14 »Modstand under Holocaust«. De skal undersøge og kategorisere kapitlets forskellige eksempler på modstand.</p> <p>Saml op med følgende spørgsmål:</p> <ol style="list-style-type: none"> Hvad er elevernes vurdering af de forskellige modstandsformer? Hvorfor er både form og motiv vigtig, når man skal lave en historisk analyse af modstand? Giver det mening at tale om, at nogle former for modstand var vigtigere end andre? <p>4. Afslut med en diskussion af, hvorfor kilde 46 er blevet et ikonisk billede fra Holocaust.</p>
MODUL	INDHOLD I MODULET
Modul 16	<p>Gerningsmænd</p> <p>Lektie: »Vejen til folkedrab«, kapitel 18, »Gerningsmænd« (undtagen boksen »Kan ondskab være banal«).</p> <p>Mål: Eleverne får indsigt i udviklingen af synet på gerningsmænd under Holocaust siden anden verdenskrig.</p> <p>1. Eleverne taler to-og-to tale om introfotoet til kapitel 18. Hvad viser billedet, og hvad er relationen til dagens emne?</p> <p>Lad eleverne samle op på læsningen ved at lave et mindmap over de tre teoretiske 'skoler', der bliver nævnt i kapitlet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Intentionalismen • Funktionalismen • De dådsnære gerningsmænd <p>2. Lad eleverne læse boksen »Kan ondskab være banal« samt bogens kilde 47 »Det ondes banalitet« (begge s. s. 171). Diskutér arbejdsspørgsmålene i fællesskab.</p> <p>Lad evt. eleverne undersøge filmklip fra retssagen mod Adolf Eichmann i Jerusalem: https://collections.ushmm.org/search/catalog/irn1001822</p> <p>3. Del klassen i tre grupper og lad dem arbejde med tre forskellige opgaver:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opgave 15 »1500 ofre på én nat«, • Opgave 16 »Milgrams lydighedsforsøg – kan alle blive gerningsmænd?«

	<ul style="list-style-type: none"> ● Opgave 17 »Hvordan bliver almindelige mennesker til gerningsmænd?« <p>Saml op på de tre opgaver i plenum eller lad eleverne præsentere i matrixgrupper.</p>
MODUL	INDHOLD I MODULET
Modul 17	<p>Holocaust-benægtelse</p> <p>Lektie: »Vejen til folkedrab«, kapitel 19, »Holocaust-benægtelse«.</p> <p>Mål: Eleverne får indsigt i Holocaust-benægtelse og konspirationsteorier.</p> <p>1. Tal i fællesskab om introfotoet til kapitel 18. Hvad viser billedet, og hvad er relationen til dagens emne?</p> <p>Lad eleverne individuelt reflektere og nedskrive 3-5 pointer fra læsningen. Lad dem dernæst tale med sidemanden om pointerne.</p> <p>Tag følgende spørgsmål op i plenum:</p> <ol style="list-style-type: none"> Hvad er benægtelse? Hvilke former for benægtelse findes der? Hvem benægter Holocaust og hvorfor? Er benægtelse et problem? Hvad er rigtig historie? Hvordan ved historikerne, at Holocaust har fundet sted? <p>2. Eleverne læser og besvarer arbejdsspørgsmål til bogens kilde 48 »Når I besøger Auschwitz – en vejledning til danske skoleelever«.</p> <p>Saml op i fællesskab.</p> <p>3. Lad dernæst eleverne løse bogens opgave 18 »Er lovgivning om Holocaust-benægtelse en god ide?«.</p> <p>4. Hvis der er tid, tag en fælles diskussion af kilde 50 »Today we're updating our hate speech policy to ban Holocaust denial«: Er lovgivning, der forbyder Holocaust-benægtelse på sociale medier, en god idé? Hvorfor/hvorfor ikke?</p>
MODUL	INDHOLD I MODULET
Modul 18	<p>Efter Holocaust</p> <p>Lektie: »Vejen til folkedrab«, kapitel 20, »Efter Holocaust«.</p>

Mål: Eleverne får kendskab til udviklingen i den erindrings- og mindekultur, der har udviklet sig efter Holocaust.

1. Tal i fællesskab introfotoet til kapitel 20. Hvad viser billedet, og hvad er relationen til dagens emne?

Lad eleverne samle op på læsningen ved hjælp af følgende spørgsmål:

- a. Hvad skete der med Auschwitz efter krigen?
- b. Hvad betyder kollektiv erindring?
- c. Hvad handlede studiet »Opa war kein Nazi« om?
- d. Hvad er erindringspolitik?

2. Eleverne læser og besvarer spørgsmål til bogens kilde 51 »Formålet med Auschwitz-dag er at bevare mindet om ofrene« og kilde 52 »Vejen til at undgå fortidens grusomme fejl«.

Lad evt. eleverne undersøge om den danske minde og mærkedag på af Undervisningsministeriets webside [Aldrig Mere](#).

3. Hvis der er tid, del klassen op i to, så halvdelen af eleverne arbejder med bogens opgave 19 »[Solbad og selfies](#)« og den anden halvdel med bogens opgave 20 »[Holocaust og Hollywood](#)«. Lad dem præsentere for hinanden i par.

4. Opsamling og afsluttende debat: Hvad betyder Holocaust i dag?

Afrunding på forløbet og en fælles evaluering af, hvilket udbytte, eleverne vurderer, de har fået af forløbet.